

ŠIUOLAIKINIS MUZIEJUS TRADICINIAME MIESTE

INTERVIU SU JAPONIJOS KANADZAVOS MIESTO XXI AMŽIAUS ŠIUOLAIKINIO MENO MUZIEJAUS
DIREKTORIAUS PAVADUOTOJU SHIN KUROSAWA

Išikavos prefektūroje esančio Kanadzavos miesto centre įsikūręs XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus duris atvėrė 2004 metais. Tada muziejus ir įsivardijo savo misiją – kurti naują šiuolaikinę kultūrą bei atgaivinti miesto bendruomenę. Šiai misijai pasiekti buvo pasitelkti ir šiuolaikiniai Japonijos architektai Kazuyo Sejima ir Ryue Nishizawa (SANAA), dar žinomi kaip Naujojo meno muziejaus (New Art Museum) Niujorke, Rolex mokymo centro (Rolex learning center) Šveicarijoje autoriai. Tradiciniame Japonijos mieste SANAA suprojektuotas muziejaus pastatas yra išskirtinis šiuolaikinės architektūros pavyzdys. Muziejus projektuotas kaip parkas, kuriame visos erdvės yra atskirtos viena nuo kitos, o lankytojas pats gali nuspręsti, ką po ko aplankyti ir savaip patirti erdvę. Apie muziejaus pastatą bei meno kūrinių kolekciją dailėtyrininkei Miglei SURVILAITĖI pasakoja direktoriaus pavaduotojas Shin KUROSAWA.

*A MODERN MUSEUM IN A TRADITIONAL CITY
AN INTERVIEW WITH SHIN KUROSAWA, ASSISTANT TO
THE DIRECTOR OF THE 21ST CENTURY MUSEUM OF
CONTEMPORARY ART IN KANAZAWA, JAPAN*

The 21st Century Museum of Contemporary Art in Kanazawa, in the Ishikawa prefecture in Japan, first opened in 2004. It was then that the museum set out its mission: to create new and modern culture, and revive the city's community. To accomplish this mission, the contemporary Japanese architects Kazuyo Sejima and Ryue Nishizawa (SANAA) were summoned. They are known for working on the New Art Museum of Contemporary Art in New York, and the Rolex Learning Centre in Switzerland. In this traditional city, the museum building, designed by SANAA, is an exceptional example of modern architecture. The museum was designed as a park, where each area is separate, and it is up to the visitor to decide where to go, what to see, and in what order, and to experience the space in their own way. The assistant to the director Shin KUROSAWA tells the art critic Miglė SURVILAITĖ about the museum building and the art collections in it.

XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus, Kanadzava. Osamu WATANABE nuotrauka

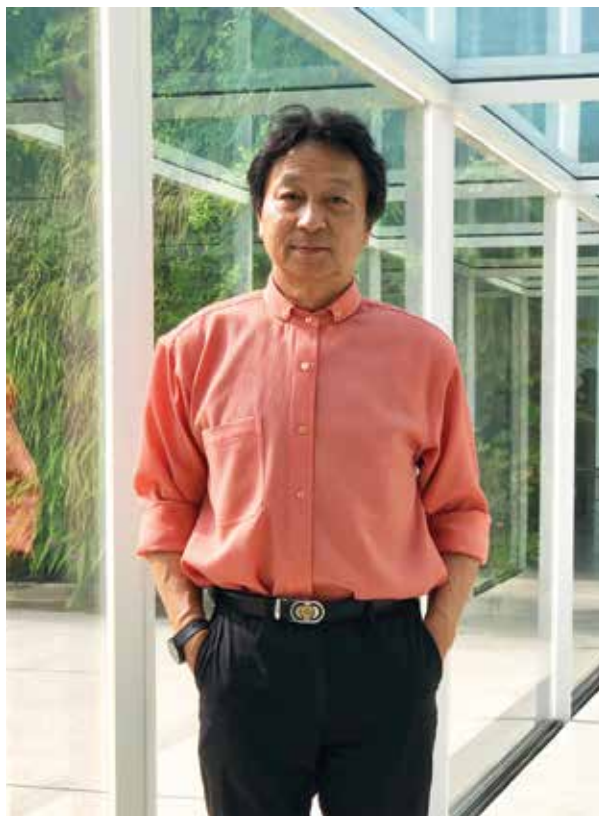

Nėra universaliai pritaikomo meno apibrėžimo. Šiuolaikiškumo apibrėžimas savaime nuolat kinta. Kaip apibūdintumėte, kas yra šiuolaikinis menas XXI amžiaus muziejui?

Kaip paminėjote, nėra vieno *meno* apibrėžimo, tad nėra ir vieno teisingo atsakymo. Tačiau šią situaciją dar labiau komplikuoja tai, kad Japonijoje egzistuoja dar du su *menu* susiję posakiai: *bi-jutsu*, reiškiantis *būdą pasiekti grožį*, bei *gei-jutsu* – *būdas ką nors atlikti*. Šie žodžiai perteikia skirtingus niuansus. Taigi – meno apibrėžimo klausimas yra labai sudėtingas ir priklauso nuo konteksto, tačiau, veikdami kaip XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus, labiau domimės šiuolaikiniu menu, susijusiu su naujais stiliais ir moderniais metodais, šiuolaikiška meno raiška.

Muziejaus kolekciją sudaro meno kūriniai, sukurti nuo 1980 metų iki šių dienų. Iš pradžių manėme, kad kolekcija turėtų prasidėti nuo 1990 metų, tik pasibaigus Šaltajam karui. Bet vėliau nusprendėme muziejuje pasakoti apie „įvykių išvakarės“. Juk aštuntojo dešimtmečio Japonijoje tik pradėjo gimti daugybė naujų meno išraiškų, todėl galiausiai 1980-uosius pasirinkome kaip atskaitos tašką mūsų muziejaus kolekcijai.

Taip pat ir muziejaus pavadinimas atspindi mūsų norą dalyvauti XXI amžiaus meno istorijos kūrime. Muziejus vertina netolimos praeities šiuolaikinį meną, šių dienų darbus ir mėgina nuspėti netolimą ateitį. Taip užtikriname, kad visada išliksime šiuolaikiški.

Shin Kurosawa, XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejaus direktoriaus pavaduotojas

XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus Kanadzavoje. Osamu WATANABE nuotrauka

Leandr ERLICH. Baseinas. Miglės SURVILAITĖS nuotrauka

Kiek įprastai parodų surengiate per metus? Kokias jas esate suplanavę ateičiai? Ar toli planuojate?

Nuolatinės ekspozicijos neturime. Organizuojame tris mokamas laikinas ir dvi kolekciją pristatančias parodas per metus. Taip pat dar turime kitų vietų – Dizaino galeriją ir Ilgalaikių projektų kambarį, kur rengiame parodas. Šioms vietoms visada turime sudarę planą ateinantiems dvejiems–penkeriems metams. Besidomintieji viską ras tame pačiame XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejaus pastate.

Kas yra XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejaus kolekcijos hitai?

Vengiame šitaip lyginti mūsų kolekcijos kūrinius, verčiau skatiname pačius lankytojus išsirinkti savotiškus hitus. Be abejonės, iki šiol populiariausias meno kūrinys yra Leandro Erlichio „Baseinas“. Mano nuomone, taip yra dėl interaktyvios kūrinio prigimties. Lankytojas meno kūrinį gali patirti iš dviejų skirtingų perspektyvų. Stebint nuo pakyls, atrodo, kad baseinas pilnas vandens, tačiau po stiklu yra tuščia erdvė, į kurią stebėtojas taip pat gali įžengti. „Baseinas“ sukuria ryšio tarp dviejų vienas kitą stebinčių žmonių jausmą.

Kita vertus, skandalai irgi yra tam tikros garsenybės. Muziejui įsigijus Gabrieliaus Orozco instaliaciją „Ping-pond stalas“, daugelis svarstė, kodėl muziejus nusipirko šį teniso stalą, jeigu jis kainavo daug daugiau nei tikras teniso stalas. Kaip muziejus, turėjome paaiškinti, jog tai nėra įprastas teniso stalas, o naujos erdvės idėja, menininko siekis pakeisti

esamą tvarką ir atrasti prasmę ar ryšius tų dalykų, kurie peržengia erdvės ir laiko ribas.

Nedvejodami renkame „nepatogius“ meno kūrinius, nepaisydami sunkumų įgyjant visuomenės pripažinimą bei iššūkių saugant tokio pobūdžio meno kūrinius (užimančius daug erdvės bei reikalaujančius daug laiko ir lėšų jiems tinkamai išsaugoti). Kaip šiuolaikinio meno muziejus, tuo didžiuojamės.

Užsiminėte apie Gabrieliaus Orozco „Ping-pond stalą“. Esama nemaža teorijų apie menininko ir stebėtojo komunikaciją. Daugelis tų teorijų orientuotos į atotrūkį tarp meno kūrinio ir žiūrovo. Ką apie tai manote? Ar XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus stengiasi tą atotrūkį sumažinti?

Menas neturėtų būti tik mažai žmonių grupei prieinamas malonumas. Muziejus turėtų būti tokia vieta, kurią daugelis aplanko neplanavę, patirdami meną kaip įprastą buitines dalį. Tam ir buvo pastatytas mūsų muziejus. Tai prasidėjo seniai. 1970 metais Kanadavos miesto valdžia ėmė svarstyti naujo muziejaus idėją. 1995 metais kartu su tuometiniu meru jie ėmėsi tai įgyvendinti. Iki pastatant muziejų miesto centras buvo tuščias, į jį vietiniai ir užsienio turistai atvykdavo tik tam, kad aplankytų Kenroku-en parką – vieną iš „Trijų žymiųjų sodų“ Japonijoje. Šiandien XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus sulaukia beveik dviejų milijonų lankytojų per metus, nors Kanadavoje gyvena vos 460 000 žmonių.

Mūsų muziejus įdėjo daug pastangų, kad sukurtų gyvą bendrą erdvę mieste, vietą, kur bendraujama ir mai-

XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus Kanadzavoje. Osamu WATANABE nuotrauka

nomasi idėjomis, patirtimis, vieta, kurios erdvės ir vertybės mažina atotrūkį tarp meno kūrinio ir žiūrovo, kadangi menas tampa kasdienio gyvenimo dalimi. Tai darome įvairiais būdais: nuo parodų iki edukacinių programų, įskaitant ypatingus užsiėmimus vaikams bei plačiajai visuomenei atviras programas.

Kanadzava įprastai vaizduojama kaip labai tradicinis miestas, kuriame vietiniai vis dar gali stipriai jausti, o turistai – pajusti jo istoriją, ypač architektūroje. Koks XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus santykis su miestu?

Pats ryškiausias mūsų muziejaus pastato bruožas yra neįprasta jo forma. Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad ji nedera su tradicine Kanadzavos architektūra, tačiau pažvelgę įdėmiau matome, kad į trijų gatvių apsuptą teritoriją galima įeiti iš kelių pusių. Toks planas palaiko apvalumo išpūdį. Lankytojai į muziejų gali lengvai įžengti per bet kurią įėjimą – taip sukuriamas artumo jausmas tarp pastato ir miesto. Ši idėja nėra nauja, ji kilo Higašijamos vietovėje, tradiciškai priskiriamoje Kanadzavos miestui. Kitaip tariant, tradicinį miesto planą panaudojome kaip atskaitos tašką muziejui, dėl to buvo suprojektuotos vietiniams pažįstamos sudėtingos gatvelės ir sukurtos mažos aikštės. Taigi mūsų santykis su gimtuoju miestu labai artimas ir kartu šiuolaikiškas.

XXI amžiaus šiuolaikinio meno muziejus Kanadzavoje.
Osamu WATANABE nuotrauka

Seras Nicholas Serota, buvęs Londono Tate Modern muziejaus direktorius, sykį pasakė, kad „šiandien menas turi gebėti teikti pramogą“. Ką manote apie šią mintį?

Sero Nicholo Serotos pastaba labai taikli. Mes taip pat tikimės, kad menas, kaip pramogos šaltinis, taps tiltu į meno pasaulį, todėl renkame ir eksponuojame tokius darbus. Kita vertus, tiesa ir tai, jog daugelis žmonių vertina tik pramoginius kūrinius. Turime labai stengtis, kad lankytojai įgytų gilų asmeninį ryšį su platesniu kūrinių spektru, įskaitant ir tuos, kurie nėra pramoginiai, tačiau labai svarbūs žmonijos istorijai ir kultūrai plačiaja prasme.

Miglė SURVILAITĖ

